

Justis- og politidepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

Deres referanse
200803489

Vår referanse (bes oppgitt ved svar)
08/00972-2 /GS

Dato
. august 2008

Høringsuttalelse - Bestemmelser om ærekrenkelser i straffeloven

Datatilsynet viser til Deres høringsbrev av 30.05.2008 om forslag til endring av bestemmelser om ærekrenkelser i straffeloven, og har følgende merknader til forslaget.

Datatilsynet kan ikke, på grunnlag av høringsbrevet med vedlagt utredning som er forelagt, gi sin støtte til at terskelen for straffbare ærekrenkelser skal heves. Tilsynet utelukker ikke at det kan foreligge gode grunner for å heve terskelen, men mener at høringsbrevet med utredningen gir et for begrenset grunnlag for å kunne slutte seg til det foreliggende lovforslaget.

Den mest alvorlige mangelen ved høringsbrevet, er at den ikke tar opp til diskusjon den teknologiske utviklingen man har hatt de siste årene og hvordan denne utviklingen også har en viktig side mot krenkende ytringer. Mer spesifikt dreier utviklingen seg om ytringer formidlet ved hjelp av elektroniske medier og da spesielt formidling gjennom Internett og World Wide Web (nettbaserte medier).

Økt skadepotensial

En ærekrenkelse har i vår tid et mye større nedslagsfelt ved at ytringer i skriftlig form i all hovedsak også vil være publisert på nettbaserte medier. Kraftigere og mer sofistikerte søkemotorer på nettet i kombinasjon med stadig økende lagringskapasitet, gjør at "hele verden" har tilgang til de publiserte ytringene, og at disse vil ligge lagret til evig tid. Dette medfører at en ærekrenkelse har et langt større skadepotensial enn tidligere, og representerer en virkelighet lovgiver bør ta stilling til.

Alternative håndhevingsorganer

For den krenkede er det kanskje først og fremst mulighet for gjenfinning av ytringen i nettbaserte medier som representerer den største krenkelsen, og ikke nødvendigvis hvem som har fremmet ytringen. I en slik situasjon er det nødvendig at samfunnet kan reagere raskt og ha effektive virkemidler for å fjerne de krenkende ytringene.

Det vil sannsynligvis også være av underordnet betydning for den krenkede om den som har fremsatt ytringen kan straffes eller ikke. Mortifikasjon vil selvsagt ha en effekt der ytringen er

fremsatt utelukkende i tradisjonelt trykt skrift, problemet er at ytringen i vår tid ikke vil befinne seg utelukkende i trykt skrift, da de fleste papirbaserte medier også er nettbaserte.

Det er Datatilsynets erfaring at det mest maktpåliggende for personer som er blitt utsatt for ærekrenkende ytringer på nettet, er å få ytringene fjernet.

Datatilsynet ser ikke bort ifra at det også på dette område kan etableres ”selvreguleringsordninger” lignende det man har for den etablerte presse (PFU). Det kan også nevnes at Forbrukerrådet har foreslått å etablere en klagenemnd som kan fungere som tvisteløser i saker hvor forbrukere eller nettleverandører møter påstander om ulovligheter (se bl.a pressemelding fra Forbrukerrådet 29.07.2008). Forslaget er primært rettet mot krenkelser av opphavsretten i forhold til påstander om ulovlig fildeling, men Datatilsynet oppfordrer departementet til å vurdere lignende løsninger for ivaretagelse av enkeltmenneskets omdømme.

Omtrent samtidig med at samfunnet overveier å begrense sin villighet til å bistå borgere som mener seg krenket i ære og omdømme, kommer det autoritative uttalelser om at det overveies å pålegge administrative organer og private tjenesteleverandører å overvåke, registrere og anmelde krenkelser eller forsøk på krenkelser av samfunnets fellesverdier.

Datatilsynet mener at to sett signaler i samtid vil måtte skape usikkerhet og forvirring omkring sentrale myndighetsorganers avveining mellom individuelt eller sosialt opplevde onder eller problemer.

Avsluttende merknader

Det er Datatilsynets oppfatning at bestemmelser om ærekrenkelser må vurderes på et langt bredere grunnlag enn hva utredningen gjør, og ikke minst vurdere lovgivning når det gjelder beskyttelse av enkeltindividets omdømme i forhold til den teknologiske utviklingen. I motsatt fall risikerer man å ende om med en symbolbestemmelse uten reell betydning for enkeltmennesket.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Guro Slettemark
seniorrådgiver

Kopi: Fornyings- og Administrasjonsdepartementet, v/Statsforvaltningsavdelingen,
Pb 8004 Dep, 0030 Oslo